2025/1016

23.5.2025

KOMISJONI OTSUS (EL) 2025/1016,

16. mai 2025,

millega tehakse Hispaania Kuningriigile Melilla osas erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 teatavatest sätetest

(teatavaks tehtud numbri C(2025) 3175 all)

(Ainult hispaaniakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrust (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu, ([1]) eriti selle artiklit 64,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL, ([2]) eriti selle artiklit 66,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS JA OTSUSE KOHALDAMISALA

(1) 23. novembril 2020 esitas Hispaania Kuningriik (edaspidi „Hispaania“) komisjonile määruse (EL) 2019/943 artikli 64 ja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 alusel taotluse Kanaari saarte, Baleaaride, Ceuta ja Melilla kui Pürenee poolsaarest väljaspool asuvate territooriumide (edaspidi ühiselt „poolsaarevälised territooriumid“) puhul erandite tegemiseks (edaspidi „taotlus“).

(2) Taotluses paluti esialgu teha erandid direktiivi (EL) 2019/944 artiklitest 8 ja 54 ning määruse (EL) 2019/943 artiklitest 3 ja 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4 ning artiklitest 9, 10, 11, 14–17, 19–27 ja 35–47. Taotluses ei olnud märgitud taotletud erandite kestust.

(3) 18. märtsil 2021 avaldas komisjon taotluse oma veebisaidil ning kutsus liikmesriike ja sidusrühmi üles esitama märkused 30. aprilliks 2021.

(4) 17. augustil 2021 ja 16. detsembril 2021 küsis komisjon Hispaanialt eranditaotluse kohta lisateavet. Hispaania vastas 4. oktoobril 2021 ja 17. jaanuaril 2022. Viimati nimetatud vastuses muutis Hispaania oma eranditaotluse ulatust järgmiselt:

— taotlus teha erand direktiivi (EL) 2019/944 artiklist 8 võeti tagasi kõigi poolsaareväliste territooriumide puhul;

— taotlus teha erand direktiivi (EL) 2019/944 artiklist 54 võeti tagasi Baleaaride ja Ceuta puhul;

— Hispaania lisas uue taotluse teha erand direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetest 4–7 kõigi poolsaareväliste territooriumide puhul;

— taotlus teha erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktidest d, f, g, h, i, l, m ja q võeti tagasi kõigi poolsaareväliste territooriumide puhul;

([1]) ELT L 158, 14.6.2019, lk 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj.
([2]) ELT L 158, 14.6.2019, lk 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj.

— samuti võttis Hispaania võttis tagasi taotluse, milles ta soovis poolsaareväliste territooriumide puhul erandit määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõigetest 1 ja 2, artikli 20 lõigetest 1 ja 2, artikli 21 lõigetest 1–6; artikli 22 lõikest 1 (välja arvatud punktid f ja h), artikli 22 lõikest 4 ja artiklitest 35–47;

— Baleaaride ja Ceuta puhul taotles Hispaania erandit piiratud ajavahemikuks – kuni nende territooriumide tegeliku integreerimiseni mandriga (mida eeldatavasti ei juhtu enne 2030. aastat).

(5) Käesolev otsus peaks hõlmama üksnes Melilla autonoomset linna, kuna 8. detsembril 2023 võeti vastu komisjoni otsus ([3]) eranditaotluse kohta, mille Hispaania esitas seoses Kanaari saarte poolsaarevälise territooriumiga, ning Hispaania esitatud eranditaotlusi Baleaari saarte ja Ceuta autonoomse linna poolsaareväliste territooriumide kohta käsitletakse eraldi otsustes.

2. **MELILLA**

Melilla elektrivõrk ja -turg

(6) Hispaania selgitab, et Melilla linn ei ole ühendatud Hispaania mandriosa elektrivõrguga. Sellega seoses väidab Hispaania, et kaugus Pürenee poolsaarest muudab ühendustasud väga kõrgeks ja võrguühendused tehniliselt väga keeruliseks. Seega ei ole praegu kavas mandriosa Melillaga ühendada, kuigi see ühendus oleks Hispaania arvates eeltingimus Melilla tegelikuks integreerimiseks Pürenee poolsaare elektriturule.

(7) Hispaania väidab, et Melilla aastane tarbimine oli 1996. aastal alla 3 000 GWh (97,5 GWh). Hispaania andmetel katavad Melillas peaaegu kogu nõudluse peamiselt soojuselektrijaamad. Melilla aastane tarbimine 2023. aastal oli 202 GWh, millest 97,5 % tuli fossiilkütustel põhinevast tootmisest (peamiselt diisligeneraatorid) ja 2,5 % taastuvenergia tootmisest ([4]).

(8) Sellega seoses selgitab Hispaania, et riigi mandriosaga võrreldes on taastuvenergia osakaal sellel poolsaarevälisel territooriumil väiksem eelkõige seetõttu, et uue tootmisvõimsuse jaoks ei ole geograafiliselt piisavalt ruumi, vajadus toodetava elektri koormusjaotuse järele on suurem ja energiasalvestusüksuste kättesaadavus on piiratud.

(9) Hispaania märgib, et poolsaareväliseid territooriume, sh Melillat iseloomustab turu väiksus, mis ei võimalda saada kasu mandri elektrivõrgule omasest mastaabisäästust, ja suuremad kütusekulud. Kanaari saarte ajalooline eraldatus tingib ka suurema vajaduse ülesseatud reservvõimsuse järele.

(10) Hispaania sõnul on nende turu eripärade tõttu elektritootmiskulud suuremad kui mandril ja uute ettevõtjate jaoks ei ole turg atraktiivne. Seetõttu ei ole Melillas tekkinud ka tõhusat konkurentsi.

(11) Endesa kontsern ([5]) on varem tootnud peaaegu 100 % Melillas toodetud energiast. See on nii ka praegu.

(12) Hispaania väidab, et tõhusa konkurentsi puudumise ja suurte kuludega seotud probleemide tagajärjel ning vaatamata riiklikele meetmetele, mida on võetud konkurentsi edendamiseks ja majanduslike stiimulite loomiseks, et soodustada rajatiste tegevuse tõhusust ja vähendada tootmiskulusid, ei ole olnud võimalik luua mandril eksisteeriva turumehhanismiga sarnast turumehhanismi.

([3]) Komisjoni 8. detsembri 2023. aasta otsus (EL) 2024/560, millega tehakse Hispaania Kuningriigile Kanaari saarte osas erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/943 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 teatavatest sätetest (ELT L, 2024/560, 15.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2024/560/oj).

([4]) Vt Evolución demanda| Informes del sistema (sistemaelectrico-ree.es).

([5]) Endesa kontsern (Endesa Group) kuulub 70 % ulatuses Eneli kontsernile (Enel Group).

(13) Lisaks selgitab Hispaania, et poolsaarevälistel territooriumidel, sealhulgas Melillas toodetav elekter ei kuulu mandriturul rakendatavasse pakkumissüsteemi. Poolsaareväliste territooriumide elektrivõrkude puhul on koormusjaotuse aluseks majanduslik kriteerium: ([6])

— võrguettevõtja järjestab elektrijaamad muutuvkulude alusel majandusliku kasulikkuse järgi kuni nõudlus on kaetud, võttes seejuures arvesse tehnilisi piiranguid ja elektrivarustuse tagamiseks vajalikke reserve;

— nõudluse pool (otsetarbijad ja tarnijad) teavitab võrguettevõtjat iga poolsaarevälise territooriumi elektrivõrgu tunninõudlusest;

— kui päeva koormusjaotus on otsustatud, ostab nõudluse pool energiat hinnaga, mis on samaväärne mandril rakendatava pakkumissüsteemi hinnaga.

(14) Hispaania sõnul võetakse selle mehhanismi puhul arvesse poolsaareväliste territooriumide suuri elektritootmiskulusid ja muid eripärasid ning selle eesmärk on tagada, et Mandri-Hispaaniaga võrreldes suuremad elektritootmiskulud ei mõjutaks poolsaareväliste territooriumide tarbijaid ja tarnijaid, lähtudes piirkondade vahelise solidaarsuse põhimõtetest.

(15) Lisaks selgitab Hispaania, et poolsaarevälistel territooriumidel ei kasutata elektrienergia tootmisel mitte turupõhise tasustamise süsteemi, vaid reguleeritud tasustamise süsteemi, ja seda kohaldatakse tingimustes, kus hulgimüügiturg ei saa toimida ning kus elektritootmiskulud on geograafilistel ja territoriaalsetel põhjustel suuremad kui Mandri-Hispaanias.

(16) Hispaania sõnul tagab see mehhanism, et elektrivõrguga ja avaliku sektori eelarvega kaetakse lisakulu, mis tuleneb poolsaareväliste territooriumide suuremate tootmiskulude ja Mandri-Hispaania hinnaga samaväärse elektrihinna vahest, nii et kõik tarbijad maksavad elektrienergia eest sama palju, olenemata sellest, millises võrgus nad seda tarbivad.

(17) Hispaania märgib, et elektrienergia ülekandmist ja jaotamist reguleeritakse poolsaarevälistel territooriumidel sarnaselt Mandri-Hispaaniaga.

(18) Seoses jaemüügituruga selgitab Hispaania, et poolsaareväliste territooriumide lõpptarbijatel on õigus valida tarnija samadel tingimustel nagu Mandri-Hispaania lõpptarbijatel. Samuti on haavatavate tarbijate mõiste määratlemisel silmas peetud kogu Hispaaniat ja üldiselt on elektrivarustus kogu riigis ühetaoliselt korraldatud. Sellega seoses märgib Hispaania, et mandri ja muude piirkondade jaeturgude vahel ei ole erinevusi.

Poolsaareväliseid territooriume käsitleva õigusraamistiku ülevaade

(19) Hispaania selgitab, et seaduse 24/2013 kohaselt rakendatakse poolsaarevälistel territooriumidel elektrivarustuse suhtes erikorda. Samuti on seaduses sätestatud, et elektriga varustamisel on võimalik saada lisatasu, mis katab poolsaarevälistel territooriumidel elektrienergia tootmise kulude ja nendel territooriumidel elektrienergia müügist saadava tulu vahe. Seaduses 24/2013 on ette nähtud tingimused, mis peavad olema täidetud, et eraldatud võrku ei saaks enam sellisena käsitada, nimelt et poolsaarevälise territooriumi ja mandri vahelise ühenduse võimsus võimaldab poolsaarevälisel territooriumil siseneda mandri tootmisturule ja et on olemas turumehhanismid seal toodetud elektri integreerimiseks.

(20) Hispaania märgib, et seadus 17/2013 sisaldab üldsätteid poolsaarevälistel territooriumidel elektrivarustuse tagamise ja elektrivõrkude konkurentsi suurendamise kohta ([7]). Nimelt on seaduse 17/2013 artiklis 5 sätestatud, et need poolsaarevälistel territooriumidel käitatavate pumphüdroelektrijaamade energiasalvestusüksused, mille peamine eesmärk on tagada varustuskindlus ja süsteemi turvalisus ning integreerida mittejuhitavad taastuvad energiaallikad, peavad kuuluma võrguettevõtjale.

([6]) Raamistik on sätestatud 31. juuli 2015. aasta kuninglikus dekreedis 738/2015 (Real Decreto 738/2015, de 31 de julio, por el que se regula la actividad de producción de energía eléctrica y el procedimiento de despacho en los sistemas eléctricos de los territorios no peninsulares) (edaspidi „kuninglik dekreet 738/2015“).

([7]) Ley 17/2013, de 29 de octubre, para la garantía del suministro e incremento de la competencia en los sistemas eléctricos insulares y extrapeninsulares.

(21) Hispaania märgib, et elektrienergia tootmist ja koormuse jaotamist poolsaareväliste territooriumide elektrivõrkudes ning selle tegevuse tasustamist reguleerib üksikasjalikult kuninglik dekreet 738/2015. Tasustamissüsteem põhineb kahel tasukomponendil. Neist üks hõlmab tehtud investeeringuid ja muid püsikulusid ning teine käitamise muutuvkulusid. Sellise tasustamise eesmärk on katta elektritootmise lisakulu poolsaarevälistel territooriumidel. Kuninglikus dekreedis 738/2015 on lisakulu määratletud kui kõikide tootmiskulude ja võrguettevõtja korraldatud koormusjaotuse tulemusena makstud hinna vahe.

(22) Lisaks on kuningliku dekreediga 738/2015 kehtestatud konkurentsipõhine menetlus uue võimsuse ja uuendatava võimsuse valimiseks.

(23) Sellega seoses märgib komisjon, et kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud tasustamismehhanism sai riigiabina heakskiidu komisjoni otsuses „SA.42270 Hispaania. Elektritootmine Hispaania poolsaarevälistel territooriumidel“ ([8]).

3. MELILLA OSAS TAOTLETUD ERANDID

(24) Melilla kohta esitatud eranditaotlus põhineb sellel, et tegemist on väikese eraldatud võrguga direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punkti 42 tähenduses.

3.1. Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 kohane erand

(25) Hispaania taotleb erandit direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetest 4–7 ja artiklist 54, milles käsitletakse vastavalt tugiteenuste hankimist põhivõrguettevõtjate poolt ning põhivõrguettevõtjate keeldu omada, arendada, hallata ja käitada energiasalvestusüksusi.

Määruse (EL) 2019/943 artikli 64 kohane erand

(26) Hispaania taotleb Melilla puhul erandit määruse (EL) 2019/943 järgmistest sätetest:

— turupõhimõtted, mis on sätestatud artikli 3 lõike 1 punktides a, b, c, e, j, k, n, o ja p;

— elektriga kauplemise eeskirjad, mis on sätestatud artiklis 6, artikli 7 lõikes 1, artikli 8 lõigetes 1 ja 4 ning artiklites 9, 10, 11, 14, 15, 16 ja 17;

— võimsusjaotustulu reguleerivad eeskirjad, mis on sätestatud artiklis 19;

— artiklid 14 ja 15, artikli 16 lõiked 3–13, artiklid 17 ja 19, artikli 20 lõiked 3–8, artikli 21 lõiked 7 ja 8, artikli 22 lõike 1 punktid f ja h, artikli 22 lõiked 2, 3 ja 5 ning artikli 25 lõiked 2–4 seoses uute reservvõimsuse mehhanismidega, mis võidakse tulevikus kehtestada;

— artiklid 14–17, 19–27 ja 35–47 seoses kuninglikus dekreedis 738/2015 kindlaks määratud olemasoleva mehhanismiga.

3.2. Taotletud erandite kestus

(27) Hispaania leiab, et poolsaareväliste territooriumide tegelik integreerimine Pürenee poolsaare elektriturule sõltub energiaühendusest Mandri-Hispaaniaga.

(28) Melilla osas taotleb Hispaania, et erandite puhul tähtaegu ei kehtestataks.

4. KONSULTEERIMISPERIOODIL SAADUD MÄRKUSED

(29) Nagu märgiti põhjenduses 3, korraldas komisjon 2021. aasta märtsis ja aprillis avaliku konsultatsiooni.

([8]) 28. mai 2020. aasta otsus *SA.42270 (2016/NN) – Hispaania. Elektritootmine Hispaania poolsaarevälistel territooriumidel*, C(2020) 3401.

(30) Kõik avaliku konsultatsiooni käigus esitatud märkused puudutasid Hispaania taotletud erandit direktiivi (EL) 2019/944 artiklist 54, mis käsitleb energiasalvestusüksuste omamist, haldamist ja käitamist põhivõrguettevõtja poolt.

(31) Avalikule konsultatsioonile vastajad olid sellise erandi tegemise vastu, kuna seeläbi legitimeeritaks plaan, mille kohaselt Hispaania põhivõrguettevõtjal Red Eléctrica de España S.A.U. (edaspidi „REE“) lubatakse arendada Kanaari saartel Chira-Soria projekti ([9]) ilma direktiivi (EL) 2019/944 artikli 54 kohaselt nõutava pakkumismenetluseta. Asjaolu, et erand hõlmab ka teisi poolsaareväliseid territooriume, ei ole vastajate väitel asjakohane, sest Baleaaride reljeef ning Ceuta ja Melilla väiksus ei võimaldaks neil territooriumidel pumphüdroelektrijaamade toodetava energia salvestamist ([10]).

(32) Vastajad märkisid, et pelk saareline asend ei ole piisav põhjendus direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 54 sätestatud pakkumismenetluse nõudest erandi tegemiseks, kuna nende sõnul on eraõiguslikud isikud näidanud üles huvi Chira-Soria projekti vastu. Nad väitsid, et seda huvi ei võetud seaduse 17/2013 alusel arvesse.

(33) Lisaks tõid vastajad esile, et Hispaania reguleeriv asutus – Comisión Nacional de Mercados y Competencia (CNMC) – ja Hispaania Riiginõukogu on väljendanud muret seoses kuningliku dekreediga 738/2015 ja REE rolliga pumphüdroelektrijaamade energiasalvestusüksuste omamisel, kuna REE näol on tegemist esmase üksusega, kellest sõltub pumphüdroelektrijaamade energiasalvestusüksustele lubade andmise haldusmenetlus.

(34) Konkreetselt Chira-Soria projektiga seoses esitasid vastajad ka argumente, mille kohaselt ei ole majanduslikult põhjendatud, et projekt ei aita kaasa taastuvenergia integreerimisele, ning et projekt tekitab keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid probleeme ([11]).

5. MELILLAT PUUDUTAVA ERANDITAOTLUSE HINDAMINE

5.1. Väike eraldatud võrk

(35) Vastavalt määruse (EL) 2019/943 artiklile 64 võib kõnealuse määruse artiklite 3 ja 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4, artiklite 9–11, 14–17, 19–27 ja 35–47 ning artikli 51 asjakohastest sätetest teha erandi kahel juhul:

a) väikeste isoleeritud süsteemide ja väikeste ühendatud süsteemide puhul, kui liikmesriik suudab tõendada olulisi probleeme, mis mõjutavad nende süsteemide talitlust. Sellisel juhul tuleb erandi suhtes kohaldada tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja integreerimist elektrienergia siseturuga;

b) ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaste äärepoolseimate piirkondade puhul, mida ilmsetel füüsilistel põhjustel ei ole võimalik ühendada liidu energiaturuga.

(36) Vastavalt direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõike 1 esimesele lõigule võib väikeste ühendatud võrkude ja väikeste eraldatud võrkude puhul teha erandi artiklite 7 ja 8 ning IV, V ja VI peatüki asjakohastest sätetest, kui liikmesriik suudab tõendada suuri probleeme nende süsteemide käitamises. Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõike 2 teises lõigus on sätestatud, et ELi toimimise lepingu artikli 349 kohaste äärepoolseimate piirkondade puhul, mida ei ole võimalik liidu elektriturgudega ühendada, tuleb erandi suhtes kohaldada tingimusi, mille eesmärk on tagada, et erand ei takista üleminekut taastuvenergiale.

([9]) Chira-Soria projekt hõlmab 200 MW ülesseatud võimsusega ja 3,5 GWh energiasalvestusvõimsusega energiasalvestusüksuse (pumphüdroelektrijaama) rajamist Gran Canaria saarele. Lisateave projekti kohta: Central hidroeléctrica de bombeo reversible Salto de Chira | Red Eléctrica (ree.es).

([10]) Pumphüdroelektrijaama energiasalvestusüksus oleks käsitatav salvestusüksusena direktiivi (EL) 2019/944 tähenduses.

([11]) Üksikasjalikuma teabe saamiseks vt komisjoni 8. detsembri 2023. aasta otsuse (EL) 2024/560 põhjendused 33–36.

(37) Nii määruse (EL) 2019/943 kui ka direktiivi (EL) 2019/944 kohaselt peab väikesi eraldatud võrke puudutav erand olema ajaliselt piiratud ja kooskõlas tingimustega, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimimist elektrienergia siseturuga. Lisaks tuleb erandiga tagada, et see ei takista ega sega üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

(38) Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punkti 42 kohaselt on väike eraldatud võrk iga võrk, kus tarbimine oli 1996. aastal väiksem kui 3 000 GWh ja milles vähem kui 5 % iga-aastasest tarbimisest kaetakse teiste võrkudega loodud ühenduse kaudu.

(39) Hispaania selgitab oma märkustes, et Melilla ei ole praegu ühendatud Hispaania mandriosaga (põhjendus 6). Hispaania väidab, et Melilla aastane tarbimine oli 1996. aastal alla 3 000 GWh (põhjendus 7).

(40) Hispaania esitatud teabe põhjal ja kooskõlas komisjoni otsusega SA.42270 „Hispaania. Elektritootmine Hispaania poolsaarevälistel territooriumidel“ kvalifitseerub Melilla linn väikeseks eraldatud võrguks direktiivi (EL) 2019/944 artikli 2 punkti 42 tähenduses.

5.2. **Olulised võrgutalitusprobleemid**

5.2.1. *Olulised võrgutalitusprobleemid*

(41) Seadusandja ei ole määratlenud mõistet „olulised probleemid“, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 punktis a ja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõikes 1. Selline lai sõnastus võimaldab komisjonil kaaluda kõiki väikeste võrkude eriomase olukorraga seotud võimalikke probleeme, tingimusel, et need probleemid on olulised, mitte vähetähtsad. Kõnealused probleemid võivad olla väga erinevad, olenevalt asjaomase võrgu geograafilistest erijoontest, tootmismahust ja tarbimisest, võttes ühtlasi arvesse tehnika arengut (nt elektrienergia salvestamine ja väikesemahuline elektritootmine).

(42) Varasemates Euroopa Komisjoni otsustes olid lahendust vajanud probleemid seotud sotsiaalse sidususe ja/või võrdsete konkurentsitingimuste säilitamisega maismaaosa ja saarte vahel olukorras, kus võrgu talitluskindluse tagamiseks oli vaja võtta lisameetmeid või kus mõnel saarel kaasnesid võrreldes maismaaosaga märksa suuremad kulud. Seega ei tohiks sõna „talitlus“ tõlgendada kitsalt, näiteks eeldades, et ilma erandita ei oleks võrgu talitluskindlust võimalik tagada. Selle asemel on alati lähtutud sellest, et probleemid võivad hõlmata ka sotsiaal-majanduslikke probleeme vastava võrgu kasutajatele ([12]).

(43) Lisaks peavad need olulised probleemid olema seotud väikeste eraldatud või väikeste ühendatud võrkude käitamisega. Seega on keeruline ette kujutada põhjendust, mis põhineks üksnes väljaspool võrku esineval mõjul, nt mõju riiklikele toetuskavadele. See ei välista kaudse mõju asjakohasust võrgu talitluskindlusele.

5.2.2. *Hispaania taotluses kirjeldatud olulised probleemid*

(44) Hispaania juhib tähelepanu mitmele poolsaareväliste territooriumide elektriturgude ja -võrkude talitlusega seotud probleemile, sealhulgas Melilla probleemidele:

— poolsaareväliste territooriumide turu väiksus, mis takistab neil saada kasu mandri elektrivõrgu mastaabisäästust;

— suuremad kulud, mis on seotud kütusevalikuga, mille tulemuseks on suuremad elektrikulud, kuna suurem osa poolsaarevälistel territooriumidel paiknevast tootmisest toimub gaasi, kivisöe või diislikütuse abil;

— suured investeerimis- ja käitamiskulud, mis tulenevad võrkude geograafilisest eraldatusest ja väiksusest;

([12]) Vt nt komisjoni 14. augusti 2014. aasta otsus (millega tehakse Kreeka Vabariigile erand Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/72/EÜ teatavatest sätetest), kus osutatakse, et saartel on elektritootmine kulukam, kuigi hinnad peavad õigusaktide kohaselt olema samad mis maismaal.

— suurem vajadus ülesseatud reservvõimsuse järele, mis tuleneb võrkude geograafilisest eraldatusest. Eelkõige selgitab Hispaania, et poolsaarevälisel territooriumil peab pöörlev reserv olema suurem, et tagada varustuskindluse normide järgimine. Selline varustuskindluse norm on ülesseatud võimsusest 40–70 % suurem, seda võrreldes mandriosaga, kus vahe on 10 %. See tähendab, et elektrijaamad seisavad märkimisväärse osa ajast, mistõttu on huvi uude võimsusesse investeerimise vastu väike;

— uue tootmisvõimsuse rajamise asukoha osas kehtivad keskkonnaalased piirangud nii tavapäraste kui ka taastuvenergia tootmise rajatiste puhul;

— geograafilise asukoha tõttu on uute ühenduste loomine mandriga kulukas ja vajab investeeringuid.

(45) Hispaania sõnul toovad need väljakutsed ja probleemid kaasa kaks tüüpilist poolsaareväliseid territooriume iseloomustavat probleemi: suuremad elektrikulud ja konkurentsi puudumine elektritootmises.

(46) Seoses suurte elektritootmiskuludega poolsaarevälistel territooriumidel selgitab Hispaania, et eespool loetletud väljakutsete ja probleemide tõttu on koormusjaotuse kulud sageli Mandri-Hispaania omadest kaks korda suuremad. Hispaania väidab, et poolsaarevälised territooriumid tuleb riigi mandriosa elektriturult välja jätta, et tarbijad saaksid maksta mandril kehtivate hindadega sarnaseid hindu.

(47) Seoses konkurentsi puudumisega elektritootmises selgitab Hispaania, et poolsaarevälise territooriumi ajaloolise arengu ja energiasektori vähese atraktiivsuse tõttu nendes piirkondades täitis traditsiooniliselt kõiki energiavarustusega seotud ülesandeid üksainus kontsern. Seetõttu ei ole Hispaania sõnul Melillas ikka veel tootmistasandil tõhusat konkurentsi ja seda vaatamata jõupingutustele, mis on tehtud konkurentsi edendamiseks.

(48) Lisaks juhib Hispaania tähelepanu raskustele, mis on seotud taastuvenergia kasutuselevõtuga poolsaarevälistel territooriumidel, sealhulgas Melillas.

5.2.3. *Hinnang*

(49) Komisjon nõustub Hispaania väitega, et väikeste eraldatud võrkude talitlusega seotud probleemide, poolsaareväliste territooriumide elektritootmissegmendis oleva väga vähese konkurentsi ja Hispaania mandriosa turuga ühenduse puudumise tõttu ei ole Melillas veel tingimusi täielikult liberaliseeritud elektrienergia hulgimüügituru rajamiseks.

(50) Seega näib usutav oletada, et Melillas ei ole võimalik ilma riikliku sekkumiseta toimivat hulgimüügiturgu tekitada ning seetõttu ei ole sellel territooriumil praegu võimalik rakendada mitmeid forvard-, järgmise päeva, päevasiseseid ja tasakaalustavaid turge käsitlevaid sätteid.

(51) Komisjon võib järeldada, et määruse (EL) 2019/943 ja direktiivi (EL) 2019/944 täielik kohaldamine kõnealuse eranditaotlusega hõlmatud territooriumide suhtes tekitaks olulisi probleeme Melilla elektrivõrgu talitluses.

5.3. **Erandi kohaldamisala**

5.3.1. *Direktiivi (EL) 2019/944 artiklid 54 ja 66*

(52) Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 54 lõike 1 kohaselt on põhivõrguettevõtjatel keelatud omada, arendada, hallata ja käitada energiasalvestusüksusi.

(53) Kõnealuse direktiivi artikli 54 lõige 2 võimaldab liikmesriikidel sellest keelust kõrvale kalduda juhul, kui energiasalvestusüksused on täielikult integreeritud võrgukomponendid ja reguleeriv asutus on andnud oma heakskiidu või kui kõik selle lõike punktides a–c sätestatud tingimused on täidetud.

(54) Nagu on märgitud eespool põhjenduses 36, võivad liikmesriigid direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõike 1 esimese lõigu kohaselt taotleda väikeste eraldatud võrkude puhul erandit VI peatükis (sealhulgas artiklis 54) sätestatud normidest, kui nad suudavad tõendada, et nende käitamises on suuri probleeme.

(55) Lisaks direktiivi (EL) 2019/944 artikli 54 lõikes 2 sätestatud erandivõimaluse kasutamisele võib Hispaania seega taotleda komisjonilt selle direktiivi artiklist 54 erandit seoses Melillaga artikli 66 alusel.

5.3.1.1. Taotlus

(56) Nagu on kirjeldatud põhjenduses 20, on seaduse 17/2013 artiklis 5 sätestatud, et need poolsaarevälistel territooriumidel käitatavate pumphüdroelektrijaamade energiasalvestusüksused, mille peamine eesmärk on tagada varustuskindlus ja süsteemi turvalisus ning integreerida mittejuhitavad taastuvad energiaallikad, peavad kuuluma võrguettevõtjale.

(57) Oma taotluses juhib Hispaania tähelepanu sellele, et Melilla väiksuse tõttu ei ole hüdroelektrijaamade energiasalvestusüksuste rajamine kuigi tõenäoline ja selle asemel võiks kaaluda muid salvestusviise. Sellega seoses viitab Hispaania põhivõrguettevõtja tehtud uuringutele, milles juhitakse tähelepanu sellele, et eraldatud territooriumide suhtes kohaldatavaid süsinikuheite vähendamise kohustusi silmas pidades ning taastuvatest energiaallikatest tootmise ja tarbimiskaja suurenemise tõttu on vaja salvestusüksusi, mis aitaksid tagada energiaga varustamise kooskõlas kehtestatud kvaliteedi- ja ohutusnõuetega.

(58) Seega taotleb Hispaania Melilla puhul direktiivi (EL) 2019/944 artiklist 54 erandit vastavalt direktiivi artiklile 66.

5.3.1.2. Hinnang

(59) Nagu on märgitud põhjenduses 53, nendib komisjon, et direktiivi (EL) 2019/944 artikli 54 lõikes 2 on juba sätestatud liikmesriikide võimalus kalduda kõrvale kõnealuse artikli lõikes 1 sätestatud keelust, mille kohaselt põhivõrguettevõtjad ei tohi omada, arendada, hallata ega käitada energiasalvestusüksusi.

(60) Võttes arvesse direktiivi (EL) 2019/944 artikli 54 lõikes 2 sätestatud võimalust, leiab komisjon, et direktiivi artikli 66 kohane erand artikli 54 lõikest 1 ei ole põhjendatud iga liiki energiasalvestustehnoloogia puhul, sest see oleks takistuseks energiasalvestusprojektide turupõhisele arendamisele.

(61) Lisaks toob komisjon esile, et seaduse 17/2013 kohane põhivõrguettevõtjate kohustus omada ja käitada energiasalvestusüksusi poolsaarevälistel territooriumidel näib põhinevat kriteeriumidel, mis erinevad direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 54 sätestatud kriteeriumidest. Käesolevas otsuses hinnatakse üksnes seda, kas direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõike 1 kohased erandi tegemise tingimused on täidetud, ning see ei sisalda komisjoni hinnangut seaduse 17/2013 kooskõlale direktiivis (EL) 2019/944 sätestatud nõuetega.

5.3.2. *Direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõiked 4–7*

(62) Hispaania sõnul takistab tootmissegmendis tõhusa konkurentsi puudumine moonutamata elektriturgude loomist poolsaarevälistel territooriumidel. Eelkõige ei võimalda see põhivõrguettevõtjal luua ja korraldada Melillas tasakaalustamisturgu, sealhulgas hankida turupõhiseid sagedusega mitteseotud tugiteenuseid.

(63) Komisjon leiab, et põhjendustes 9–12 esitatud põhjused takistavad praegu tasakaalustamisturu loomist ja sagedusega mitteseotud tugiteenuste turupõhist hankimist Melillas. Seega leiab komisjon, et erandite lubamine direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigetes 4–7 sätestatud kohustustest kooskõlas direktiivi artikliga 66 on põhjendatud.

5.3.3. *Määruse (EL) 2019/943 II peatükk: elektrituru üldnormid – artiklid 3 ja 6, artikli 7 lõige 1, artikli 8 lõiked 1 ja 4, artiklid 9, 10 ja 11*

5.3.3.1. Taotlus

(64) Hispaania sõnul takistab tootjate vahelise tõhusa konkurentsi puudumine reguleerimata elektriturgude loomist. Koormusjaotust puudutavad otsused põhinevad poolsaarevälistel territooriumidel, sealhulgas Melillas, tehnilistel ja majanduslikel kriteeriumidel, mille puhul ei ole alati võimalik tureereegleid kohaldada. Lisaks selgitab Hispaania, et poolsaarevälistel territooriumidel ei ole hinnakujunduse aluseks mitte nende territooriumide pakkumine ja nõudlus, vaid Mandri-Hispaania pakkumine ja nõudlus; selle eesmärk on vältida olukorda, kus poolsaareväliste territooriumide tarbijad peavad kandma nendel territooriumidel elektritootmisega kaasnevaid lisakulusid.

(65) Seega taotleb Hispaania erandit järgmistest määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu sätetest:

— punktidest a, b, o ja p, kuna Hispaania sõnul ei saa hinnad asjaomastel turgudel vabalt kujuneda pakkumise ja nõudluse alusel ning neil territooriumidel ei ole forvardturge;

— punktist c, kuna Hispaania leiab, et paindliku tootmise ja nõudluse arengut soodustavad turureeglid ei pruugi olla neil territooriumidel kohaldatavad;

— punktidest e ja k, kuna Hispaania sõnul ei vastuta elektritootjad oma toodetud elektrienergia müügi eest (selle asemel on võrguettevõtjale tehtud ülesandeks otsustada, millised elektrijaamad koormusjaotuses osalevad) ja nad ei saa esitada ühispakkumisi;

— punktist j, kuna Hispaania leiab, et kõnealuse territooriumi energiasalvestusstrateegia võib eeldada energia salvestamise käsitamist prioriteedina, mitte teiste tootmisüksustega võrdsetel alustel;

— punktist n, mille kohta Hispaania märgib, et põhimõtteliselt võivad elektritootjate otsused turule siseneda või sealt väljuda põhineda ettevõtjate hinnangul oma tegevuse majanduslikule ja rahalisele kasulikkusele, kuid praktikas ei ole tootmisettevõtjatel võimalik süsteemis osaleda, kui neile ei ole tagatud tootmiskulude katmist võimaldavad reguleeritud maksed.

(66) Seoses artikliga 6, artikli 7 lõikega 1, artikli 8 lõigetega 1 ja 4 ning artiklitega 9, 10 ja 11 rõhutab Hispaania, et kuigi poolsaarevälise territooriumi elektrivõrgus rakendatakse koormusjaotust, mis toimib sarnaselt liidu elektriturgudel toimuva koormusjaotusega, näiteks igapäevast ja päevasisest koormuse jaotamist, kujutab see endast reguleeritud süsteemi. Ostuhind põhineb mandri elektrihinnal, mitte tunnustatud kuludel, mis tootjatel tekivad elektri tootmisel, sealhulgas tasakaalustamisteenuste osutamisel. Selle põhjal taotleb Hispaania erandit määruse (EL) 2019/943 artiklist 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4 ning artiklitest 9, 10 ja 11, kuna poolsaarevälistel territooriumidel, sealhulgas Melillas, puudub tasakaalustamisturg ning Hispaania mandriosaga ühenduse puudumise tõttu ei ole võimalik ühendada asjaomast turgu liidu järgmise päeva ja päevasiseste turgudega.

(67) Seoses määruse (EL) 2019/943 artikli 7 lõikega 1 ning artikli 8 lõigetega 1 ja 4 märgib Hispaania, et poolsaareväliste territooriumide isoleerituse tõttu korraldatakse seal koormusjaotust mandri ja liidu turgudest sõltumatult (välja arvatud see, et energia ostuhinna puhul lähtutakse mandri hinnast) ning koormusjaotuse aluseks on tunnigraafikud.

(68) Samuti leiab Hispaania eespool esitatu alusel, et forvardturgude integreerimine, tehnilised pakkumispiirid ja saamata jäänud energia hind, millele on osutatud määruse (EL) 2019/943 artiklites 9–11, ei ole poolsaarevälistel territooriumidel korraldatava koormusjaotuse puhul kohaldatavad.

5.3.3.2. Hinnang

(69) Seoses taotlusega teha erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimesest lõigust leiab komisjon järgmist:

— põhjendustes 9–12 esitatud põhjustest võib järeldada, et kuna Melilla elektrihinnad ei kujune mitte turupõhiselt, vaid nende aluseks on spetsiaalne reguleeritud mehhanism, mille kohaselt võrguettevõtja korraldab tootmise koormusjaotuse iga poolsaarevälise territooriumi puhul, on erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktidest a, b, e ja k põhjendatud;

— põhjendustes 9–12 esitatud põhjustest võib järeldada, et kuna Melillas forvardturgu ei ole ning võrguettevõtja korraldatav koormusjaotus hõlmab nädala-, päeva- ja päevasiseseid prognoose ja kõrvalekaldeid reaalajas, on põhjendatud ka erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktidest o ja p;

— kuigi praegune reguleeritud süsteem ja Melilla eripärad võivad pärssida paindlikuma tootmise, vähese CO_2 heitega tootmise ja paindlikuma nõudluse arengut, on turureeglite kohaldamine siiski vajalik, et ergutada seda arengut nii palju kui võimalik. Seetõttu leiab komisjon, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktist c ei ole põhjendatud;

— määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punkt j ei takista Melillas energia salvestamise projektide eelistamist, näiteks juhul, kui neid projekte peetakse varustuskindluse tagamiseks parimaks võimaluseks. Seetõttu leiab komisjon, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktist j ei ole põhjendatud;

— mis puudutab määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punkti n, siis ettevõtja sisenemine elektritootmisturule või sealt väljumine peaks sõltuma selle ettevõtja hinnangust majanduslikule ja rahalisele kasulikkusele, milles võetakse arvesse võimalust saada põhjendustes 15 ja 16 osutatud reguleeritud tasu. Seega ei ole erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktist n Melilla puhul põhjendatud.

(70) Mis puudutab taotletud erandit määruse (EL) 2019/943 artiklist 6, artikli 7 lõikest 1, artikli 8 lõigetest 1 ja 4 ning artiklitest 9, 10 ja 11, siis need sätted käsitlevad forvard-, järgmise päeva ja päevasisesele turule ning tasakaalustamisturgudele esitatavaid nõudeid. Hispaania esitatud teabe põhjal ei ole neid turge Melillas võimalik tõhusalt rakendada (põhjendused 9–12). Seetõttu leiab komisjon, et nendest sätetest erandi tegemine on põhjendatud.

5.3.4. *Määruse (EL) 2019/943 III peatükk: võrgujuurdepääs ja ülekandevõime piiratuse juhtimine – artiklid 14–17 ja artikkel 19*

5.3.4.1. Taotlus

(71) Hispaania selgitab, et artiklites 14–16 ja artiklis 19 sätestatud nõudeid ei saa poolsaarevälistel territooriumidel kohaldada, sest põhivõrguettevõtja korraldab tootmise koormusjaotuse igas asjaomase territooriumi elektrivõrgus ja need võrgud ei moodusta omavahel seotud pakkumispiirkondi. Hispaania selgitab ka, et kuna poolsaarevälised territooriumid ei moodusta eraldi pakkumispiirkondi, puudub piirkonnaülene võimsuse turg ja seega ei teki võimsusjaotustulu.

5.3.4.2. Hinnang

(72) Erandid määruse (EL) 2019/943 artikli 7 lõikest 1 ja artikli 8 lõikest 1 toovad kaasa selle, et Melilla ei osale järgmise päeva ja päevasisestel integreeritud turgudel. Seetõttu ei kohaldata Melilla suhtes tingimata teatavaid sätteid, mis on seotud nende turgude toimimisega.

(73) Määruse (EL) 2019/943 artiklites 14–17 ja artiklis 19 käsitletakse pakkumispiirkondi ning võimsuse ja ülekandevõime piiratuse juhtimist pakkumispiirkondade vahel. Sellega seoses märgib komisjon, et Melilla ei moodusta eraldi pakkumispiirkonda ja et Hispaania ei kavatse praegu ehitada ühendust Melilla ja mandri vahel. Kuna artiklite 14 ja 15 eesmärk on optimeerida koormuse turupõhist jaotamist pakkumispiirkondade vahel, leiab komisjon, et erand nendest sätetest on põhjendatud. Seevastu artikli 16 lõigete 3–13 ning artiklite 17 ja 19 sätteid Melilla suhtes tegelikult ei kohaldata, kuna Melilla ei moodusta eraldi pakkumispiirkonda. Sellest järeldub, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõigetes 3–13 ning artiklites 17 ja 19 sätestatud nõuetest ei ole põhjendatud.

(74) Seoses määruse (EL) 2019/943 artikli 16 lõigetega 1 ja 2, mis sisaldavad ülekandevõime piiratuse juhtimise üldpõhimõtteid, leiab komisjon, et võttes arvesse Melilla elektrivõrgu eraldatust ja väiksust ning sellest võrgu talitlusele tulenevaid olulisi probleeme, on erandi tegemine põhjendatud.

5.3.5. *Määruse (EL) 2019/943 IV peatükk: ressursside piisavus – artikli 20 lõiked 3–8, artikli 21 lõiked 7 ja 8, artikli 22 lõike 1 punktid f ja h, artikli 22 lõiked 2, 3 ja 5 ning artikli 25 lõiked 2–4*

5.3.5.1. Taotlus

(75) Hispaania selgitab, et poolsaareväliste territooriumide geograafilise isoleerituse tõttu ja kuna ühendus mandriosaga on väike või puudub, hindab võrguettevõtja iga territooriumi puhul ressursside piisavust eraldi ning neid hindamisi ei integreerita Euroopa ressursside piisavuse hindamisse ega Mandri-Hispaania ressursside piisavuse hindamisse. Seetõttu leiab Hispaania, et mõned IV peatüki sätted ei ole poolsaareväliste territooriumide puhul kohaldatavad. Hispaania rõhutab siiski, et kehtivate riiklike eeskirjade eesmärk on võimaluste piires tagada poolsaareväliste territooriumide ja mandrituru võrdne kohtlemine, näiteks varustuskindluse taseme või ressursside piisavuse hindamise metoodika osas.

(76) Hispaania väidab, et poolsaarevälistel territooriumidel tagatakse ressursside piisavus uue võimsuse jaotamise erimehhanismiga, mis on sätestatud kuninglikus dekreedis 738/2015 ja mida on kirjeldatud põhjendustes 21–23. Hispaania leiab, et see mehhanism tuleks säilitada, võttes arvesse poolsaareväliste territooriumide ainulaadsust, ja taotleb seega erandit artikli 20 lõigetest 3–8, artikli 21 lõigetest 7 ja 8, artikli 22 lõike 1 punktidest f ja h, artikli 22 lõigetest 2, 3 ja 5 ning artikli 25 lõigetest 2–4.

(77) Hispaania väidab, et poolsaarevälistel territooriumidel läbi viidavad ressursside piisavuse hindamised on määruse (EL) 2019/943 artikli 20 lõigetes 1 ja 2 sätestatud põhimõtetega kooskõlas. Lisaks selgitab Hispaania, et kui tehakse kindlaks piisavusega seotud probleemid, kasutatakse nende lahendamiseks konkurentsipõhist pakkumismenetlust (nagu on sätestatud kuninglikus dekreedis 738/2015), millele lisandub taastuvenergiavõimsuse pakkumiste hindamine. Tegemist on menetlustega, mille puhul määruse (EL) 2019/943 artikli 20 lõigetes 3–8 sätestatud nõudeid ei saa Hispaania sõnul kohaldada.

(78) Hispaania selgitab, et määruse (EL) 2019/943 artikli 21 lõigete 7 ja 8 sätted ei ole kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud mehhanismiga kooskõlas. Samas kinnitab ta, et võimalike tulevaste uute reservvõimsuse mehhanismide suhtes hakatakse kohaldama määruse artikli 21 lõigetes 7 ja 8 sätestatud nõudeid.

(79) Hispaania märgib, et kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud mehhanism ei vasta ka määruse (EL) 2019/943 järgmistele sätetele:

— artikli 22 lõike 1 punkt f, mille kohaselt tuleb tasu määrata kindlaks konkurentsipõhise protsessi kaudu: Hispaania sõnul ei põhine olemasoleva mehhanismi kohane tasu mitte konkurentsipõhisel protsessil, vaid võrdlusaluseks oleval rajatisel, et ergutada tõhusust;

— artikli 22 lõike 1 punkt h, milles kohaselt peavad reservvõimsuse mehhanismid olema avatud kõikidele ressurssidele, mis suudavad tagada nõutava tehnilise taseme: Hispaania sõnul kohaldatakse seda mehhanismi ainult koormusjaotuses osalevate rajatiste suhtes;

— artikli 22 lõige 2, milles on sätestatud strateegiliste reservide ülesehitusele esitatavad nõuded: Hispaania sõnul viidatakse selles sättes tasakaalustamisturgudele, mida poolsaarevälistel territooriumidel ei eksisteeri;

— artikli 22 lõige 3, millega kehtestatakse täiendavad nõuded muudele reservvõimsuse mehhanismidele kui strateegilised reservid: Hispaania sõnul ei vasta olemasolev mehhanism nendele nõuetele, sest kättesaadavuse eest makstav hind ei võrdsustu nulliga, kui pakutav võimsus on piisav, kuna hind ei ole seotud üksnes võimsusega ja võimsuskohustused ei ole ülekantavad;

— artikli 22 lõige 4, mis sisaldab reservvõimsuse mehhanismide puhul CO_2 heite piirnormidele esitatavaid nõudeid: Hispaania sõnul ei sisalda praegune mehhanism sedalaadi nõudeid, kuid võimaldab kehtestada tehnilisi piiranguid;

— artikli 22 lõige 5, milles nõutakse 4. juulil 2019 kohaldatud reservvõimsuse mehhanismide kohandamist.

(80) Hispaania selgitab, et poolsaareväliste territooriumide varustuskindluse normid ei vasta määruse (EL) 2019/943 artikli 25 lõike 3 nõuetele, kuna neis ei võeta arvesse uue turule siseneja kulu. Hispaania lisab, et isegi kui need normid oleksid samad, võivad nende kohased rangemad väärtused kujuneda erineva kiirusega, ja taotleb seetõttu erandit määruse (EL) 2019/943 artikli 25 lõigetest 2–4.

5.3.5.2. Hinnang

(81) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 20 käsitletakse ressursside piisavust elektrienergia siseturul ning selles on sätestatud liikmesriikide kohustused, mis puudutavad seda, kuidas jälgida ressursside piisavust ja kuidas tegutseda ressursside piisavusega seotud probleemide tuvastamise korral; nimelt tuleb töötada välja rakenduskava, mille eesmärk on muu hulgas kõrvaldada regulatiivsed moonutused, tagada tasakaalustamisteenuste turupõhine hankimine või kaotada reguleeritud hinnad. Komisjon märgib, et kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 20 lõigetega 3 ja 4 on Hispaania riigiabimenetluse osana juba välja töötanud ja esitanud komisjonile rakenduskava. Kooskõlas määruse (EL) 2019/943 artikli 20 lõikega 5 esitas komisjon 13. märtsil 2024 arvamuse Hispaania rakenduskava kohta ([13]). Seetõttu leiab komisjon, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 20 lõigetest 3–8 ei ole põhjendatud.

(82) Määruse (EL) 2019/943 artikli 21 lõige 7 jäeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2024/1747 ([14]) välja. Seetõttu ei kohaldata seda enam asjaomase poolsaarevälise territooriumi suhtes. Seoses taotlusega teha erand määruse (EL) 2019/943 artikli 21 lõikest 8 ([15]) märgib komisjon, et kuigi selles sättes ei ole enam täpsustatud, et reservvõimsuse mehhanismid peavad olema ajutised, on selles sätestatud, et komisjon võib reservvõimsuse mehhanisme heaks kiita kuni kümneks aastaks. Lisaks ei ole võimalik ennustada Melilla elektrivõrgu arengut aja jooksul. Seetõttu peaks kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud reguleeritud tasustamise mehhanismi kohaldamise kestus piirduma ajavahemikuga kuni 31. detsembrini 2029, nagu kiideti heaks Melillat käsitleva riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsuses.

(83) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 22 on sätestatud reservvõimsuse mehhanismide ülesehituse suhtes kohaldatavad põhimõtted. Komisjon leiab, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõike 1 punktidest f ja h, mida kohaldataks pärast seda, kui lõpeb reguleeritud tasustamise mehhanismi kehtivusaeg, mis on sätestatud riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsuses, võiks takistada üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ja tarbimiskaja, kuna kõnealuste sätete eesmärk on võimaldada tehnoloogia kõigi liikide konkurentsipõhist osalemist. Seetõttu leiab komisjon, et erand artikli 22 lõike 1 punktidest f ja h ei ole põhjendatud. See ei tohiks piirata kohustusi ja lepinguid, mis on võetud ja sõlmitud Melilla suhtes kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud tasustamismehhanismi alusel, mis kiideti heaks riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsusega.

(84) Hispaania esitatud teabe põhjal (põhjendus 79) leiab komisjon, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikes 2 sätestatud nõuetest on põhjendatud, kuna strateegiliste reservide ülesehituse erinõuded on lahutamatult seotud hästi toimiva tasakaalustamisturu loomisega. Seevastu ei ole erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikest 3 põhjendatud, sest reservvõimsuse mehhanismide ülesehituse erinõuded on mõeldud selleks, et kohaldada neid piisavalt arenenud tasakaalustamisturust sõltumatult.

(85) Seoses taotlusega teha erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikest 5 leiab komisjon, et erand ei ole põhjendatud, kuna kõnealuse määruse artikli 22 lõiget 5 ei kohaldata reservvõimsuse mehhanismide suhtes, mis kiideti heaks pärast 4. juulit 2019.

(86) Seoses määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikega 4, milles on sätestatud CO_2 heite piirnormidele esitatavad nõuded reservvõimsuse mehhanismide puhul, leiab komisjon, et võttes arvesse Melilla elektrivõrgu väiksust, uute tootmisvõimsuste jaoks vajalike keskkonnalubade saamisega seotud piiranguid ja suuremat vajadust koormusjaotusega tootmise järele, et tagada varustuskindlus ja taastuvate energiaallikate integreerimine Melilla elektrivõrku, ei ole need CO_2 heite piirnormide nõuded kohaldatavad praeguse reguleeritud tasustamise mehhanismi puhul, mis kiideti heaks riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsusega. Komisjon leiab, et erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikest 4, mida kohaldataks pärast seda, kui lõpeb reguleeritud tasustamise mehhanismi kehtivusaeg, mis on sätestatud riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsuses, võiks takistada üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ja tarbimiskaja, kuna kõnealuste sätete eesmärk on võimaldada tehnoloogia kõigi liikide konkurentsipõhist osalemist. Seetõttu leiab komisjon, et

([13]) https://circabc.europa.eu/ui/group/8f5f9424-a7ef-4dbf-b914-1af1d12ff5d2/library/b8dcbe85-7324-4e83-9752-fe974fc42cad/details?download=true.

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1747, millega muudetakse direktiive (EL) 2019/942 ja (EL) 2019/943 seoses liidu elektrituru korralduse parandamisega (ELT L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

([15]) Muudetud määrusega (EL) 2024/1747.

erand määruse (EL) 2019/943 artikli 22 lõikest 4 ei ole põhjendatud. See ei tohiks piirata kohustusi ja lepinguid, mis on võetud ja sõlmitud Melilla suhtes kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud tasustamismehhanismi alusel, mis kiideti heaks riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsusega.

(87) Komisjoni arvates on Hispaania esitatud selgituste põhjal (vt põhjendus 80) põhjendatud Melilla elektrivõrgu käitamisega seotud erand määruse (EL) 2019/943 artikli 25 lõigetest 2–4 kuni 31. detsembrini 2029, nagu on sätestatud Melillat käsitleva riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsuses.

5.3.6. *Erand määruse (EL) 2019/943 artiklitest 14–17, 19–27 ja 35–47 kuninglikus dekreedis 738/2015 sätestatud mehhanismi puhul*

(88) Oma taotluses, mida Hispaania täiendas 17. jaanuaril 2022 teistkordselt saadetud selgitustega, märkis Hispaania, et kuningliku dekreediga 738/2015 kehtestatud mehhanismi kohaldamiseks on vaja erandit määruse (EL) 2019/943 artiklitest 14–17, 19–27 ja 35–47. Komisjon leiab, et nii ulatuslik erand ei ole kõnealuse mehhanismi kohaldamise tagamiseks vajalik. Komisjon on seisukohal, et põhjendatud on ainult eelmistes jagudes nimetatud erandid.

5.4. Taastuvenergiale ülemineku, paindlikkuse suurendamise, energia salvestamise, elektromobiilsuse ja tarbimiskaja takistamise puudumine

(89) Vastavalt määruse (EL) 2019/943 artikli 64 lõike 1 viiendale lõigule ja direktiivi (EL) 2019/944 artikli 66 lõikele 2 tuleb erandiotsusega tagada, et see ei takista üleminekut taastuvenergiale, paindlikkuse suurendamist, energia salvestamist, elektrimobiilsust ega tarbimiskaja.

(90) Mis puudutab taastuvenergiale üleminekut, paindlikkuse (sealhulgas tarbimiskaja) suurendamist ja energia salvestamist, siis on oluline märkida, et hästi toimivad forvard-, järgmise päeva, päevasisesed ja tasakaalustamisturud peaksid kooskõlas määruses (EL) 2019/943 ja direktiivis (EL) 2019/944 sätestatud nõuetega andma vajalikke signaale koormuse jaotamiseks ja investeerimiseks, et maksimeerida vastava tehnoloogia potentsiaalset arengut. Näiteks tarbimiskaja, mille saab aktiveerida perioodidel, mil Melilla elektrivõrk on surve all, oleks põhimõtteliselt lihtsam arendada süsteemina, kus nõudlushinnad kajastavad tootmise tunnipõhist olukorda Melillas, mitte mandril. See ei takista automaatselt tarbimiskaja ega muude paindlikkuse vormide arengut praeguse õigusraamistiku piires. Samas ei saa välistada erandiotsuse võimalikku negatiivset mõju sellisele potentsiaalsele arengule.

(91) Teisalt ei ole määruse (EL) 2019/943 artikli 64 kohaselt nõutav, et erandiotsused suurendaksid paindlikkuse või energia salvestamise potentsiaali. Kõnealuse määruse artikli 64 kohaselt tehtava erandi eesmärk on üksnes tagada, et see ei takistaks sellist üleminekut. Teisisõnu ei tohi erand takistada arengut, mis erandi puudumisel loomulikul teel toimuks. On väga ebatõenäoline, et erandi puudumisel areneksid Melilla elektrivõrgus hästi toimivad forvard-, järgmise päeva, päevasisesed ja tasakaalustamisturud. Selle põhjuseks on talitlusega seotud raskused poolsaarevälistel territooriumidel, väga vähene konkurents tootmissegmendis ja ühenduse puudumine riigi mandriosa turuga, nagu on kirjeldatud 2. jaos. Samas tuleb aga tagada, et kui toimivate hulgimüügiturgude arenguks on tingimused olemas, kaotatakse erandid järk-järgult. Seepärast näeb komisjon käesoleva otsusega ette erandi kehtivusaja piirangu ja ranged tingimused erandi pikendamiseks, nagu on sätestatud allpool punktis 5.5.

(92) Erandil ei näi olevat märgatavat mõju elektromobiilsusele.

5.5. Erandi kestus ja tingimused, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektrienergia siseturuga

(93) Määruse (EL) 2019/943 artiklis 64 ja direktiivi (EL) 2019/944 artiklis 66 on eraldatud võrkude kohta sõnaselgelt sätestatud, et erand peab olema ajaliselt piiratud ja et sellele tuleb kohaldada tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi ja lõimumist elektrienergia siseturuga.

(94) Väikeste eraldatud ja väikeste ühendatud võrkude puhul on määruses (EL) 2019/943 ja direktiivis (EL) 2019/944 sätestatud kohustuslik piirang mitmel eesmärgil. Esiteks eeldatakse neis õigusaktides, et kõigi siseturul esinevate olukordade suhtes on võimalik kohaldada üldist õigusraamistikku ning et selline üldine kohaldamine on ühiskonna huvides. Kuigi määruse (EL) 2019/943 artiklis 64 tunnistatakse, et konkreetsetes olukordades võib olla vaja erandeid, võivad need erandid suurendada kogu süsteemi keerukust ja takistada turuintegratsiooni ka naaberpiirkondades. Peale selle lähtutakse erandi tegemise põhjendamisel üldjuhul vastaval ajal kehtivast tehnilisest ja õigusraamistikust ning asjaomase võrgu topoloogiast. Need olukorrad võivad alati muutuda. Lisaks on oluline, et turuosalised oleksid õigusaktides tehtavatest muudatustest piisavalt varakult teadlikud. Seega peavad kõik erandid olema ajaliselt piiratud.

(95) Hispaania taotles Melilla suhtes tehtavate erandite tähtaegadest vabastamist, kuna Melilla ühendamine Hispaania mandriosaga (ja seega liidu mandriosa elektrivõrguga) on ebatõenäoline. Tunnistades Hispaania põhjendusi, märgib komisjon, et Melilla ei ole üks ELi toimimise lepingu artikli 349 alusel tunnustatud äärepoolseimatest piirkondadest ning et erand peab olema ajaliselt piiratud.

(96) Võttes arvesse ebakindlust seoses tulevase ühendusega Melilla ja Hispaania mandriosa vahel ning talitlusega seotud olulisi probleeme kõnealusel territooriumil, peab komisjon proportsionaalseks teha Melilla puhul erandid perioodiks, mille kestus sõltub autonoomse linna ühendamisest Hispaania mandriosaga, välja arvatud erand määruse (EL) 2019/943 artikli 25 lõigetest 2–4, mida kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2029, nagu on sätestatud riigiabijuhtumi SA.42270 kohta tehtud otsuses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Hispaania Kuningriigile tehakse Melilla puhul erand määruse (EL) 2019/943 artikli 3 esimese lõigu punktide a, b, e, k, o ja p, artikli 6, artikli 7 lõike 1, artikli 8 lõigete 1 ja 4, artiklite 9, 10, 11, 14, 15, artikli 16 lõigete 1 ja 2, artikli 22 lõike 2 ning artikli 25 lõigete 2–4 sätetest ning direktiivi (EL) 2019/944 artikli 40 lõigete 4–7 sätetest.

Artikkel 2

Erandit, mis on tehtud artikliga 1 kõigist selles loetletud määruse (EL) 2019/943 artiklitest ja direktiivi (EL) 2019/944 artiklitest, kohaldatakse seni, kuni Melilla ühendatakse Hispaania mandriosaga, välja arvatud erand määruse (EL) 2019/943 artikli 25 lõigetest 2–4, mida kohaldatakse kuni 31. detsembrini 2029.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Brüssel, 16. mai 2025

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Dan JØRGENSEN